

С.М. Сабитов¹, Е.Н. Байгундинов¹, А.А. Айдарова¹

¹Alikhan Bokeikhan University

Қазақстан, Семей

(e-mail: seke_71_7@inbox.ru)

Қазақстанның қылмыстық заңнамасын цифрлық қылмыстарға бейімдеу

Аннотация. Мақалада Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасын цифрлық қылмыстардың көбеюіне байланысты мәселелерге бейімдеу қарастырылған. Ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы хакерлік шабуылдар, жеке бас мәліметтерін ұрлау, кибершабуылдар және зиянды бағдарламалардың таралуы сияқты киберқылмыстардың көбеюіне әкелді. Соған қарамастан, Қазақстандағы қолданыстағы құқықтық нормалар бұл саланы жеткілікті түрде тиімді реттемейді. Мақалада қолданыстағы қылмыстық заңнаманы талдап, оның олқылықтарын анықтап, оны жақсарту шараларын ұсынды. Авторлар цифрлық қылмысқа қарсы күрестің халықаралық тәжірибесін зерттеп және киберқауіптерге қарсы күрестің тиімділігін арттыру және цифрлық кеңістіктегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін осы тәжірибелерді ұлттық заңнамаға біріктіру жолдарын ұсынады.

Түйінді сөздер: қылмыстық құқық; цифрлық қылмыстар; киберқауіпсіздік; киберқауіптермен күрес, халықаралық ынтымақтастық.

С.М. Сабитов¹, Е.Н. Байгундинов¹, А.А. Айдарова¹

¹Alikhan Bokeikhan University

Қазақстан, Семей

(e-mail: seke_71_7@inbox.ru)

Адаптация уголовного законодательства Казахстана к цифровым преступлениям

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы адаптации уголовного законодательства Республики Казахстан к вызовам, связанным с ростом цифровых преступлений. Быстрое развитие информационных технологий привело к увеличению числа киберпреступлений, таких как хакерские атаки, кража личных данных, кибермошенничество и распространение вредоносных программ. Несмотря на это, существующие правовые нормы в Казахстане недостаточно эффективно регулируют данную сферу. В работе проведён анализ действующего уголовного законодательства, выявлены его пробелы и предложены меры по его совершенствованию. Автор исследует международный опыт борьбы с цифровыми преступлениями и предлагает пути интеграции этих практик в национальное законодательство для повышения эффективности борьбы с киберугрозами и обеспечения безопасности в цифровом пространстве.

Ключевые слова: уголовное законодательство; цифровые преступления; кибербезопасность; борьба с киберугрозами, международное сотрудничество.

S.M. Sabitov¹, E.N. Baigundinov¹, A.A. Aidarova¹

¹Alikhan Bokeikhan University

Kazakhstan, Semey

(e-mail: seke_71_7@inbox.ru)

Adaptation of Kazakh criminal law to digital crimes

Annotation. The article examines the problems of adapting the Criminal Law of the Republic of Kazakhstan to the problems associated with the increase in digital crimes. The rapid development of Information Technology has led to an increase in the number of cyber crimes, such as hacking attacks, identity theft, cyber fraud and the spread of malware. Nevertheless, the existing legal norms in Kazakhstan do not regulate this area effectively enough. The case analyzed the current criminal law, identified its loopholes and proposed measures to improve it. The author explores the international experience of combating digital crime and proposes ways to integrate these practices into national legislation to improve the effectiveness of combating cyber threats and ensure security in the digital space.

Keywords: criminal law; Digital Crimes; cybersecurity; fight against cyber threats, international cooperation.

Кіріспе. Соңғы онжылдықтарда ақпараттық технологиялар мен цифрлық жүйелердің дамуы өмірдің көптеген салаларын, соның ішінде криминогендік жағдайды айтарлықтай өзгертті. Цифрлық технологияны қолдану арқылы жасалған қылмыстар барған сайын кеңейіп, экономикалық саланы да, азаматтардың жеке өмірін де қамтуды. Кибершабуылдар, хакерлік шабуылдар, жеке бас деректерін ұрлау, зиянды бағдарламалардың таралуы және басқа да цифрлық қылмыстар мемлекеттің, бизнестің және қоғамның қауіпсіздігіне үлкен қауіп төндіреді.

Осы өзекті мәселелерге жауап ретінде Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасы дамып, жаңа жағдайларға бейімделуі керек. Алайда, цифрлық қылмыстармен күресуге бағытталған нормативтік құқықтық актілерді жаңарту процесі әрдайым технологиялық прогреске сәйкес келе бермейді. Құқықтық тетіктерді жетілдіру, киберқылмыс үшін жауапкершілік шараларын күшейту және оларды тексеру мен алдын алудың жаңа құралдарын енгізу қажет.

Қазақстанның ақпараттық қоғам дәуіріне енуі экономикада, адамдармен қарым-қатынас жасау әдістерінде, әлеуметтік қатынастардың мәнінде айтарлықтай өзгерістерге алып келді, бұл қылмысқа әсер ете алмады. Қылмыстық қоғамдастық өкілдері жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды тез меңгеріп, өздерінің заңсыз әрекеттерінің көп бөлігін интернет кеңістігіне көшірді, нәтижесінде қылмыс сапалы түрде жаңа мүмкіндіктерге ие болды. Цифрландыру сапа параметрлерін ғана емес, қылмыс деңгейін де өзгертті. Компьютерлік ақпарат саласындағы қылмыстар, олардың мөлшері бойынша, барлық басқа қылмыс түрлерінен бірнеше есе көп. Цифрландыру процестері қылмыстың дәстүрлі сегменттеріне, оның ішінде пайдакүнемдік қылмыстылыққа айтарлықтай әсер етті. Көп жағдайда пайдакүнемдік қылмыстардың объектісі ретінде тек заттар емес, сонымен қатар қолма-қол ақшасыз төлемдер де айналды. Қолма-қол ақшасыз қолма-қол ақшаны

және материалдық емес қаржылық активтерді ұрлау үшін заңмен қорғалатын компьютерлік деректерге, зиянды компьютерлік бағдарламаларға және әлеуметтік инженерия әдістеріне заңсыз қол жеткізу қолданылады. Осылайша, әлемдік экономика мен қазақстандық қоғамды цифрландыру қылмыстың қылмыстық ландшафтын, ауқымын, құрылымын және сапалық сипаттамаларын түбегейлі өзгертті. Шын мәнінде, қылмыстық құқық болып жатқан өзгерістерге жедел ден қоюы, жаңа қылмыстық шындықты дұрыс ескеруі, оған бейімделуі және заңсыз әрекеттермен күресудің қолданыстағы құралдарын қайта құруы керек. Алайда, қолданыстағы қылмыстық құқық қазіргі қылмыстық тенденциялардан артта қалып отыр, бұл оның алдын-алу және қорғау әлеуетін төмендетеді.

Ғылыми мақаланың мақсаты - цифрлық қылмыстармен тиімді күресу мақсатында Қазақстан Республикасының қылмыстық заңнамасын талдау және жетілдіру. Ғылыми зерттеулердің міндеттері киберқылмысты реттейтін Қазақстанның қазіргі құқықтық базасын зерттеу және оның әлсіз жақтарын анықтау болып табылады. Киберқауіптермен күрестегі халықаралық тәжірибені қарастыру және табысты құқықтық механизмдерді анықтау. Цифрлық саладағы заманауи проблемаларды ескере отырып, қылмыстық заңнаманы модернизациялаудың нақты шараларын ұсыну. Қазақстанның құқықтық жүйесі шеңберінде цифрлық қылмыстарды тергеудің және алдын алудың жаңа әдістерін енгізу мүмкіндіктерін бағалау.

Бұл ғылыми жұмыста келесі зерттеу әдістері қолданылды: аналитикалық әдіс Қазақстанның цифрлық қылмыстар туралы қылмыстық заңнамасын егжей-тегжейлі зерделеу және талдау үшін қолданылады. Салыстырмалы құқықтық әдіс Қазақстанның заңнамалық нормаларын халықаралық-құқықтық актілермен және басқа елдердің киберқауіпсіздік саласындағы тәжірибесімен салыстыруға мүмкіндік

береді. Тарихи-құқықтық әдіс цифрлық технологиялардың дамуына жауап ретінде қылмыстық құқықтың эволюциясын бақылау үшін қолданылады. Жүйелік талдау әдісі қылмыстық сот төрелігі базасын киберқауіпсіздік пен құқық қолдану практикасының жалпы жүйесінің бөлігі ретінде қарастыруға көмектеседі. Эмпирикалық әдіс Қазақстандағы киберқылмыстың нақты жағдайларын талдауды, құқықтық олқылықтарды анықтауды және оларды жою бойынша ұсыныстарды қамтиды.

Нәтижелер. Заңнаманы цифрлық қылмыстарға бейімдеу кибершабуылдар, алаяқтық және ақпараттық технологияларды қолданатын басқа да қылмыстар санының күрт өсуі жағдайында көптеген елдердің басты міндеттерінің бірі болып табылады. АҚШ, Еуропалық Одақ (ЕО) және Ресей сияқты басқа елдердің тәжірибесімен салыстырғанда бұл мәселенің Қазақстанда қалай шешілетінін қарастырайық.

Қазақстан Республикасындағы цифрлық қылмыстар 2014 жылы қабылданған Қылмыстық Кодекстің [1] нормаларымен және «Дербес деректер және оларды қорғау туралы» заң [2] және «Ақпараттандыру туралы» заң [3] сияқты бірқатар арнайы заңдармен реттеледі. Алайда, негізгі ережелердің болуына қарамастан, цифрлық қылмыстардың жаңа түрлерімен байланысты нақты нормалар біртіндеп дамып келеді және оларды жаңарту қажет.

Жасанды интеллект (ЖИ) технологияларының пайда болуы кінә мен жазаның дәстүрлі идеяларына қарсы тұрады және қылмыстық заңға жаңа көзқарастың қажеттілігін көрсетеді [4, б.107]. ЖИ жүйелері адамның араласуына тәуелсіз әрекет ете алады, бұл жүйенің әрекеттеріне кім жауапты екендігі туралы сұрақтар туғызады.

Өз зерттеулерінде Е.А. Русскевич, А.П. Дмитренко, Н.Г. Кадников қылмыстық заңнаманы модернизациялау туралы шешім қабылдау кезінде қолданылуы тиіс келесі негізгі ережелерді ажыратады: қылмыс жасаудың жаңа (ақпараттық) әдісінің пайда болуы дәстүрлі

формалармен салыстырғанда оның үлкен қауіптілігін көрсетпейді, бірақ көп жағдайда қоғамның дамуы мен әлеуметтік бақылаудың қылмыстың өзгеруінен кешігу мәселелесін көрсетеді; қылмыстық құқық нормаларының ақпараттық қоғам жағдайларына бейімделуі дәстүрлі қылмыстық-құқықтық тыйымдардың «цифрлық егіздерін» құрумен байланысты болмауы керек; нормалардың мазмұнына тиісті түзетулер қылмыстық құқықтың цифрлық қылмысқа бейімделу мүмкіндіктері таусылған жағдайларда ғана негізделеді [5, б.585].

Америка Құрама Штаттарындағы заңнама анағұрлым жетілдірілген. «Компьютерлік алаяқтық және теріс пайдалану» туралы Заң 1986 жылдан бері қолданылып келеді және жаңа қауіптерді ескеру үшін үнемі жаңартылып отырады [6]. Цифрлық кеңістіктегі зияткерлік меншікті қорғауға бағытталған DMCA заңы да қолданылады. АҚШ киберкеңістікті жеке сектор мен ұлттық қауіпсіздік деңгейінде қорғауға көп көңіл бөледі.

Еуропалық Одақта азаматтардың жеке деректерін қорғауды қамтамасыз ететін және деректерді бұзғаны үшін елеулі санкциялар қолданатын Деректерді қорғаудың жалпы ережесі (GDPR) [7] сияқты қатаң құқықтық механизмдер бар. Сондай-ақ, ақпараттық жүйелерге шабуыл жасау туралы директива бар (Директива 2013/40/EU) [8], ол мүше мемлекеттердің киберқылмысқа қарсы әрекеттерін үйлестіреді.

Ресейде Қылмыстық Кодексте цифрлық қылмыстарды реттейтін жекелеген баптар да бар, мысалы, 272-бап «компьютерлік деректерге заңсыз қол жеткізу» [9]. Алайда, Қазақстандағыдай, заңнамалық жүйе киберқауіптердің жаңа түрлеріне тез бейімделе алмай отыр. Соған қарамастан, Ресей заңшығарушылары интернет туралы бірқатар заңдар қабылдады және цифрлық байланысты бақылауды күшейтті.

АҚШ-та ең озық киберқауіпсіздік жүйесі бар. Ұлттық Киберқауіпсіздік Бастамасы (NIST) мемлекеттік және жеке сектор деңгейіндегі ақпаратты қорғау стандарттары мен ұсыныстарын қамтиды.

Федералды іздеу бюросы және басқа ведомстволар киберқылмыспен белсенді түрде күресуде, халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықта.

Еуропада ENISA (ЕО Киберқауіпсіздік агенттігі) кибершабуылдарды қорғау және кибершабуылдардың алдын алу бойынша күш-жігерді үйлестіреді. Халықаралық Ынтымақтастықтың құқықтық нормаларын стандарттау және киберқылмыспен күрес маңызды аспект болып табылады.

Ресейде ФСБ және Роскомнадзор шеңберінде киберқауіпсіздік құрылымы құрылды, олар киберкеңістікті бақылайды және хакерлік шабуылдармен белсенді күреседі. Киберқауіпсіздік туралы заңнама күшейтілді, бірақ жеке ақпаратты шамадан тыс бақылағаны үшін жиі сынға ұшырайды. Ресей Федерациясы халықаралық киберқауіпсіздік ұйымдарымен белсенді түрде ынтымақтасады, бірақ Будапешттегі киберқылмыс туралы конвенцияның қатысушысы болып табылмайды, бұл оның киберқауіптерге қарсы күресте жаһандық ойыншылармен өзара әрекеттесуін шектейді.

Қазақстан 2017 жылы «Киберцит Қазақстан» Тұжырымдамасын қабылдаған болатын. Киберқауіпсіздік тұжырымдамасы (бұдан әрі – тұжырымдама) «Қазақстан-2050» стратегиясының тәсілдерін ескере отырып, Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Қазақстан халқына үндеуіне сәйкес әзірленді.

Тұжырымдама мемлекеттік органдарды ақпараттандыру, мемлекеттік қызметтерді автоматтандыру саласындағы ағымдағы жағдайды, «цифрлық» экономиканы дамыту перспективаларын және өнеркәсіптегі өндірістік процестерді технологиялық жаңғыртуды, ақпараттық-коммуникациялық қызметтер саласын кеңейтуді бағалауға негізделген.

Тұжырымдама мемлекеттік органдардың, жеке және заңды тұлғалардың ақпараттық қауіпсіздігін бақылау тәсілдерінің біртұтастығын қамтамасыз етуге, сондай-ақ әлеуметтік,

табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды енгізуді қоса алғанда, ақпараттық қауіпсіздік құбылыстарының алдын алу және жедел әрекет ету тетіктерін әзірлеуге бағытталған [10].

Еуропалық Одақ Киберқауіпсіздік саласындағы халықаралық ынтымақтастыққа, соның ішінде Будапешт Конвенциясына және басқа да көпжақты келісімдерге қатысуға баса назар аударады. Бұл ЕО елдеріне өздерінің құқықтық жүйелерін жаңа сын-қатерлерге тез бейімдеуге мүмкіндік береді.

Америка Құрама Штаттарымен, Еуропалық Одақпен және Ресеймен салыстырғанда Қазақстан заңнаманы цифрлық қылмыстарға бейімдеу мәселелерінде артта қалып отыр. Қазақстан үшін маңызды қадам құқықтық реформаларды жеделдету және киберқауіптермен күресудің халықаралық стандарттарын енгізу болуы керек. Америка құрама штаттары мен Еуропалық Одақтың тәжірибесі цифрлық дәуірдің заманауи мәселелеріне жауап бере алатын неғұрлым икемді және тиімді құқықтық базаны әзірлеуде пайдалы болуы мүмкін.

Қорытынды. Қоғамды цифрландыру және ақпараттық технологиялардың дамуы құқықтық жүйенің жедел әрекет етуін талап ететін қауіпсіздікке жаңа қатерлер туғызды. Қазақстанның қылмыстық заңнамасы киберқылмыс туралы кейбір ережелерді қамтығанымен, одан әрі жетілдіруді және заманауи сын-қатерлерге бейімделуді талап етеді. Талдау көрсеткендей, елде қабылданған заңнамалық шаралар киберқауіптердің барлық спектрін қамтымайды және олқылықтар бар, әсіресе кибертерроризм және трансұлттық кибершабуылдар сияқты цифрлық қылмыстарды кешенді реттеу саласында.

Киберқылмыспен тиімді күресу үшін Қазақстан АҚШ пен Еуропалық Одақта қолданылатын стандарттар сияқты халықаралық тәжірибеге назар аударуы керек. Будапешт Конвенциясы сияқты жаһандық киберқауіпсіздік бастамаларына қатысу заңнаманы тезірек жаңартуға және халықаралық ынтымақтастықты

жақсартуға көмектеседі.

Зерттеу нәтижесінде цифрлық қатерлермен табысты күресу мақсатында Қазақстанның Қылмыстық Заңнамасын жедел реформалау қажеттілігі туралы қорытынды жасауға болады. Киберкеңістікті тексеру мен қорғаудың

заманауи әдістерін енгізу, цифрлық дәуірдегі азаматтардың қауіпсіздігі мен құқықтары арасындағы тепе-теңдікті қамтамасыз ету маңызды.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі. Қазақстан Республикасының Кодексі 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V ҚРЗ. // Электронды ресурс: https://www.unodc.org/uploads/icsant/documents/Legislation/Kazakhstan/1_i.pdf (жүгінген күні:01.10.2024)
2. Дербес деректер және оларды қорғау туралы Қазақстан Республикасының 2013 жылғы 21 мамырдағы № 94-V Заңы // Электронды ресурс: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1300000094> (жүгінген күні:01.10.2024)
3. «Ақпараттандыру туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 24 қарашадағы № 418-V Заңы (2024.20.08. берілген өзгерістер мен толықтырулармен) // Электронды ресурс: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=37847228 (жүгінген күні:01.10.2024)
4. Smeets, R. (2020). Criminal law in the age of artificial intelligence: Towards a new understanding of culpability and punishment. *Computer Law & Security Review*, 36, 105-135
5. Русскевич, Евгений А., Андрей П.Дмитренко, Николай Г.Кадников. 2022. «Кризис и палингенезис (перерождение) уголовного права в условиях цифровизации». Вестник Санкт-Петербургского университета. Право 3: 585–598. <https://doi.org/10.21638/spbu14.2022.301>
6. Computer Fraud and Abuse Act // Электронды ресурс: <https://www.justice.gov/jm/jm-9-48000-computer-fraud> (жүгінген күні:01.10.2024)
7. Общий регламент защиты персональных данных (GDPR) Европейского союза // Электронды ресурс: <https://gdpr-text.com/ru/> (жүгінген күні:01.10.2024)
8. Directive 2013/40/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013 on attacks against information systems and replacing Council Framework Decision 2005/222/JHA // Электронды ресурс: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0040> (жүгінген күні:01.10.2024)
9. Уголовный кодекс РФ от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 02.10.2024) // Электронды ресурс: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (жүгінген күні:01.10.2024)
10. Киберқауіпсіздік тұжырымдамасын («Қазақстанның киберқалқаны») бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 30 маусымдағы № 407 қаулысы // Электронды ресурс: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000407> (жүгінген күні:01.10.2024)

Reference

1. Kazakstan Respublikasynyn Kylmystyk kodeksi. Kazakstan Respublikasynyn Kodeksi 2014 zhylyg 3 shildedegi № 226-V KRZ. // Ehlektrondy resurs: https://www.unodc.org/uploads/icsant/documents/Legislation/Kazakhstan/1_i.pdf (zhugingen kuni:01.10.2024)
2. Derbes derekter zhane olardy korgau turaly Kazakstan Respublikasynyn 2013 zhylyg 21 mamyrdagy № 94-V Zany // Ehlektrondy resurs: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1300000094> (zhugingen kuni:01.10.2024)
3. «Aqparattandyru turalY» Kazakstan Respublikasynyn 2015 zhylyg 24 karashadagy № 418-V Zany (2024.20.08. berilgen ozgerister men tolyktyrularmen) // Ehlektrondy resurs: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=37847228 (zhugingen kuni:01.10.2024)
4. Smeets, R. (2020). Criminal law in the age of artificial intelligence: Towards a new understanding of culpability and punishment. *Computer Law & Security Review*, 36, 105-135
5. Russkevich, Evgenij A., Andrej P.Dmitrenko, Nikolaj G.Kadnikov. 2022. «Krizis i palingenezis (pererozhdenie) ugolovnogogo prava v usloviyakh cifrovizaciI». Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Pravo 3: 585–598. <https://doi.org/10.21638/spbu14.2022.301>
6. Computer Fraud and Abuse Act // Ehlektrondy resurs: <https://www.justice.gov/jm/jm-9-48000-computer-fraud> (zhugingen kuni:01.10.2024)
7. Obshchij reglament zashchity personal'nykh dannyx (GDPR) Evropejskogo soyuza // Ehlektrondy resurs: <https://gdpr-text.com/ru/> (zhugingen kuni:01.10.2024)
8. Directive 2013/40/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013 on attacks against information systems and replacing Council Framework Decision 2005/222/JHA // Ehlektrondy resurs: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013L0040> (zhugingen kuni:01.10.2024)
9. Ugolovnyj kodeks RF ot 13.06.1996 N 63-FZ (red. ot 02.10.2024) // Ehlektrondy resurs: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/ (zhugingen kuni:01.10.2024)
10. Kiberkaupisizdik tyzhyrymdamasyn («Kazakstannyn kiberkalkanY») bekitu turaly Kazakstan Respublikasy Ukimetinin 2017 zhylyg 30 mausymdagy № 407 kaulysy // Ehlektrondy resurs: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000407> (zhugingen kuni:01.10.2024)

Авторлар туралы мәліметтер / Информация об авторах / Information about authors

1. Сабитов Серик Мухаметказинович - Alikhan Bokeikhan University заң факультетінің деканы, PhD докторы, 87012928511, seke_71_7@inbox.ru

2. Байгундинов Ельдос Нагымбаевич - Alikhan Bokeikhan University қылмыстық-құқықтық пәндер кафедрасының меңгерушісі, PhD докторы, 87016180003, ben_semcity@mail.ru

3. Айдарова Айнұр Айтуғанқызы - Alikhan Bokeikhan University қылмыстық-құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, заң ғылымдарының магистрі, 87789200300, ainur_745@mail.ru

1. Сабитов Серик Мухаметказинович - декан юридического факультета Alikhan Bokeikhan University, доктор PhD, 87012928511, seke_71_7@inbox.ru

2. Байгундинов Ельдос Нагымбаевич - заведующий кафедрой уголовно-правовых дисциплин Alikhan Bokeikhan University, доктор PhD, 87016180003, ben_semcity@mail.ru

3. Айдарова Айнур Айтуғановна - старший преподаватель кафедры уголовно-правовых дисциплин Alikhan Bokeikhan University, магистр юридических наук, 87789200300, ainur_745@mail.ru

1. Sabitov Serik Mukhametkazinovich-dean of the Faculty of law of Alikhan Bokeikhan University, PhD, 87012928511, seke_71_7@inbox.ru

2. Baigundinov Yeldos Nagymbaevich-head of the Department of criminal law disciplines of Alikhan Bokeikhan University, PhD, 87016180003, ben_semcity@mail.ru

3. Aidarova Ainur Aituganovna-senior lecturer of the Department of criminal law disciplines of Alikhan Bokeikhan University, Master of law, 87789200300, ainur_745@mail.ru